

บทที่ 1

บทนำ

ความหมายของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความเจริญของงานทางสติปัญญาเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ สร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงเพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนามนุษย์ให้มีคุณธรรม, ความรู้ และความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ล้วนมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ด้วยการกำหนดให้ผู้เรียนต้องศึกษาหาความรู้จากห้องสมุดหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ มาเพิ่มเติมความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในชั้น จุดประสงค์ก็เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ที่กว้างขวางและแตกฉานลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังได้จัดการศึกษาในรูปแบบที่ใช้สื่อการเรียนลักษณะต่าง ๆ โดยผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมาเรียนในสถานศึกษาก็ได้ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2520: 11) ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดซึ่งเป็นแหล่งจัดหาและรวบรวมสรรพวิทยาการต่าง ๆ เพื่อการศึกษา จึงเปรียบเสมือนหัวใจของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (นวนิตย์ อินทรามะ 2512: 18-20)

ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษา ในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการแก่สังคม และการสร้างชุมชนประชาชาติภายในสถาบันอุดมศึกษา โดยการจัดหา จัดเก็บ รักษา และเผยแพร่ทรัพยากร

ของห้องสมุดไว้อย่างสมบูรณ์ ทันสมัย และใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ ได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ และมีบรรณารักษ์วิชาชีพเป็นผู้บริหารและดำเนินการ (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ 2521: 64-65) อีกทั้งจัดให้มีบริการต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้ใช้ กระตุ้นให้ผู้ใช้มีนิสัยรักการอ่าน และช่วยปลูกฝังนิสัยของผู้ใช้ให้รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Rogers and Weber 1971: 1) อย่างไรก็ตามมีผู้กล่าวว่า การบริการเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของห้องสมุดเช่นเดียวกับที่ห้องสมุดเป็นหัวใจของสถาบันการศึกษา แต่คุณค่าของห้องสมุดและบริการสารนิเทศต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้เป็นสำคัญ (Hannabus 1983: 413)

การใช้บริการห้องสมุดวิทยาลัยหรือห้องสมุดมหาวิทยาลัยจะแตกต่างกันไปตามสภาพของห้องสมุดแต่ละแห่ง และความต้องการของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม ดังจะเห็นได้จากผลงานวิจัยของวนิดา จินตนาอรุรัตน์ (2523) สุนีย์ นัยจันทร์ (2524) เชวง จำรูญจันทร์ (2526) และสมทรง แจ่มเดชา (หะยีเจ๊ะมะ) (2528) ต่างพบว่านักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตร เพื่ออ่านสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด แต่ผลงานวิจัยของจิตดี ปิงตระกูล (2522) สมศรี กীরติวุฒิกุล (2529) สุจิตรา อุตมวาทีน และพลสุข ปรีวัตรวรุณี (2530) พบว่านักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อใช้บริการยืม-คืนหนังสือและใช้ทรัพยากรห้องสมุด นอกจากนั้นแล้วผลงานวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกันในเรื่องบริการของห้องสมุด ซึ่งพบว่านักศึกษาส่วนมากนิยมใช้บริการยืม-คืนหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ มากที่สุด ในขณะที่ผลงานวิจัยของชนิดดา โกวิทวาทิ (2531) พบว่าบริการที่นักศึกษาใช้มากที่สุดคือ บริการถ่ายเอกสาร สำหรับความต้องการใช้บริการห้องสมุดในผลงานวิจัยของรัตนา กระแสชัย (2525) และวรรณช เตียวตระกูล (2526) พบว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ต้องการบริการประชุมนิเทศการใช้ห้องสมุดมากที่สุด ในขณะที่นักศึกษาแพทย์ทุกชั้นปีต้องการบริการยืม-คืนหนังสือ ซึ่งความต้องการนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมศรี กীরติวุฒิกุล สุจิตรา อุตมวาทีน และพลสุข ปรีวัตรวรุณี ส่วนผลงานวิจัยของประไพศรี แวเวียงธรรม (2523) พบว่านักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดพิมพ์รายชื่อหนังสือใหม่ จัดนิทรรศการหนังสือใหม่เป็นประจำ บริการโสตทัศนวัสดุและบริการถ่ายเอกสารราคาเหมา ผลจากงานวิจัยเหล่านี้ทำให้ทราบสภาพการใช้ห้องสมุดและความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการจัดบริการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพสามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเต็มที่

วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจก็เช่นเดียวกับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอื่น ย่อมตระหนักถึงความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอน การวิจัย และการศึกษาค้นคว้าอื่น ๆ จึงได้จัดห้องสมุดให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ตามข้อกำหนดของทบวงมหาวิทยาลัยดังนี้คือ จำนวนหนังสือตำราเพื่อการศึกษาค้นคว้า คุณภาพของหนังสือ การจัดหมวดหมู่ตามความเหมาะสมของห้องสมุดและบรรณารักษ์ประจำห้องสมุด แต่การดำเนินงานของห้องสมุดยังประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ หลายประการคือ สถานภาพของห้องสมุดไม่เป็นศูนย์วิชาการและห้องสมุดไม่ได้มาตรฐาน ปริมาณพื้นที่ของห้องสมุดไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา หนังสือมีไม่พอและไม่ทันสมัย ขาดแคลนบุคลากรขาดประสิทธิภาพในงานบริการและการประชาสัมพันธ์ การไม่รู้จักใช้ห้องสมุดของนักศึกษา ความจำกัดของทรัพยากรในบางด้าน ระบบการจัดห้องสมุดไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการและยังไม่มี การจัดโครงการใช้ห้องสมุดร่วมกันในระหว่างสถาบัน (ภราดาประทีป ม. โกมลมาศ 2525: 23-31) จึงส่งผลให้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดไม่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเพียงพอด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรของห้องสมุดวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ เพื่อทราบสภาพการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการห้องสมุด ตลอดจนความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด ซึ่งผลจากการวิจัยนี้จะ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริการของห้องสมุดให้ลุล่วงไปด้วยดี และจะเป็นข้อมูลในการเสนอแนะต่อผู้บริหารระดับสูงของวิทยาลัย เพื่อปรับปรุงการจัดบริการและวิธีการให้บริการให้มีประสิทธิภาพสามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้มากขึ้น ซึ่งตรงกับมาตรฐานสากลที่ว่าด้วยจุดมุ่งหมายเบื้องต้นของการให้บริการห้องสมุดระดับวิทยาลัยว่า ห้องสมุดควรจัดบริการและปรับปรุงคุณภาพเพื่อส่งเสริมโปรแกรมการศึกษาของสถาบันและการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้อย่างเต็มที่ (Association of College and Research Libraries 1985: 241-252) ทั้งนี้เพื่อพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจให้เป็นแหล่งวิชาการที่สมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการห้องสมุด ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการให้บริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ
2. เพื่อศึกษาความต้องการให้บริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ทั้งในส่วนที่ห้องสมุดได้ให้บริการอยู่แล้วและส่วนที่นักศึกษาประสงค์จะให้ห้องสมุดจัดบริการเพิ่มขึ้น

แนวเหตุผล

ห้องสมุดวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจไม่สามารถจัดบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจเท่านั้น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบระบบชนิดแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Systematic Sampling) จากทะเบียนรายชื่อนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคต้นของปีการศึกษา 2531 ซึ่งไม่นับรวมนักศึกษาที่อยู่ในโครงการการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้คณะและชั้นปีการศึกษาเป็นตัวแปรแบ่งชั้นภูมิโดยใช้สูตร

$$n_{p_{\max}} = \frac{NZ^2}{4NE^2 + Z^2} \quad \text{ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 525 คน}$$

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่กล่าวถึงความหมาย วัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ การบริหารงาน และการบริการของห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

2. ศึกษาสภาพความเป็นจริงของห้องสมุดวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ โดยการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ที่รักษาการแทนหัวหน้าบรรณารักษ์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานบริการของห้องสมุด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. เก็บข้อมูลโดยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาโดยตั้งคำถามที่สามารถให้คำตอบสัมพันธ์กับปัญหาที่ทำการวิจัย มีทั้งคำถามประเภทกำหนดคำตอบให้ประเภทตอบได้อย่างเสรี และประเภทลำดับขั้นการประมาณค่า แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ และสัญชาติ สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับเพศ คณะที่สังกัด และชั้นปีการศึกษา สามารถหาได้จากทะเบียนรายชื่อนักศึกษา จึงไม่ได้ตั้งคำถามไว้ในแบบสอบถาม

✓ ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา ได้แก่ ความเคยใช้และไม่เคยใช้ห้องสมุด สาเหตุที่ไม่เคยใช้ห้องสมุด ห้องสมุดที่นักศึกษานิยมใช้บ่อยที่สุด เหตุผลในการเลือกใช้ห้องสมุดนั้น ความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษา ภูมิหลังในการใช้ห้องสมุด แรงจูงใจที่เข้ามาใช้ห้องสมุดและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด ความถี่ในการใช้ ช่วงเวลาที่เข้าใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ ประเภทของสิ่งพิมพ์ที่ใช้ ภาษาของสิ่งพิมพ์ที่ใช้ วิธีค้นหาสิ่งพิมพ์ของห้องสมุด และผลของการค้นหา ประเภทของบริการที่ใช้ ตลอดจนห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าอื่น ๆ ที่เข้าไปใช้บริการนอกเหนือไปจากห้องสมุดวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา ได้แก่ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ปัญหาด้านวัสดุครุภัณฑ์ ปัญหาด้านทรัพยากรห้องสมุด

ปัญหาด้านระบบจัดเก็บและคู่มือช่วยค้น ปัญหาด้านบริการ ปัญหาด้านบุคลากร และปัญหาด้านระเบียบการใช้ห้องสมุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา ทั้งในส่วนที่ห้องสมุดได้ให้บริการอยู่แล้ว และส่วนที่นักศึกษาประสงค์จะให้ห้องสมุดจัดบริการเพิ่มขึ้น ได้แก่ ความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ความต้องการใช้บริการและกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด รวมทั้งความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องสมุด

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพโดยทั่วไปของห้องสมุดและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด

4. ทดสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ด้วยวิธีการเลือกสุ่มแบบจับฉลากจำนวน 30 คน เพื่อหาจุดบกพร่องของแบบสอบถามแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากนั้นจึงนำมาพิมพ์เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ต่อไป

5. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความร่วมมือจากอาจารย์แจกแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้แก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 525 ชุด และเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัย

6. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus - SPSS/PC⁺) เพื่อคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

8. รายงานผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการใช้บริการห้องสมุด ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานบริการของห้องสมุดให้ลุล่วงไปด้วยดี

2. ทำให้ทราบความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัย อัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ทั้งในส่วนที่ห้องสมุดได้ให้บริการอยู่แล้ว และส่วนที่นักศึกษาประสงค์จะให้ ห้องสมุดจัดบริการเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดบริการและวิธีการให้บริการที่มี ประสิทธิภาพสามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเต็มที่

คำอธิบายศัพท์

ห้องสมุดวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ หมายถึง ห้องสมุดทุกแห่งของวิทยาลัยซึ่ง ประกอบด้วยสำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดนิคมอินดอม และห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่างานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุดนิยมทำกันอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นในห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดเฉพาะ และห้องสมุดวิทยาลัยหรือห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยศึกษาใน แนวการสำรวจการใช้ห้องสมุด บริการของห้องสมุด ทักษะคติ ความสนใจในการอ่าน ความ ต้องการใช้บริการของผู้ใช้ห้องสมุด ฯลฯ ซึ่งส่วนมากมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาข้อเท็จจริง ในด้านสภาพการใช้ ปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ความพึงพอใจ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ใช้ห้องสมุดที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของห้องสมุด อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ทรินยากรห้องสมุด ระบบจัดเก็บและคู่มือช่วยค้น บริการ บุคลากรและระเบียบการใช้ห้องสมุด เพื่อบรรณารักษ์จะได้นำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการจัดดำเนินงานและปรับปรุงบริการของห้องสมุด ตลอดจน นำเสนอผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อเรียกร้องให้ได้รับการสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหของ ห้องสมุด สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้ ส่วนมากเป็นงานวิจัย ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุดวิทยาลัยหรือห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. งานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งนับเป็นงานวิจัยที่ทำกันมาก โดยเฉพาะในหน้าที่เป็นห้องสมุดระดับห้องสมุดคณะ ได้แก่ งานวิจัยของรัตนา กระแสชัย (2525) วรณช เตียวตระกูล (2526) สุจิตรา อุตมวาทีน และพูลสุข ปรีวัตรวรุณี (2530) และชนิดดา โกวาทที (2531)

ส่วนงานวิจัยของกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดระดับหอสมุดกลาง นั้น ได้แก่ งานวิจัยของประไพศรี แวเวียงธรรม (2523) วนิดา จินตนาอรุรัตน์ (2523) จิรัชณี วงศ์สุวรรณ (2526) และเชวง จำรูญจันทร์ (2526)

นอกจากงานวิจัยของกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในระดับห้องสมุดคณะและหอสมุดกลางแล้ว ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาหลาย ๆ แห่งพร้อมกันไปด้วย ได้แก่ งานวิจัยของจิตติ ปิงตระกูล (2522)

2. งานวิจัยที่ศึกษาทั้งกลุ่มอาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ งานวิจัยของสุณีย์ นุ้ยจันทร์ (2524) อัมพร ปั้นศรี (2526) และสมทรง แจ้งเดชา (หะยี่เจ๊ะมะ) (2528)

3. งานวิจัยที่ศึกษาทั้งกลุ่มอาจารย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ งานวิจัยของสมศรี กীরติวุฒิกุล (2529)

งานวิจัยดังกล่าวมีทั้งผลสรุปที่สอดคล้องกันและแตกต่างกันไป ซึ่งจะกล่าวถึงผลที่เกี่ยวกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้น ดังนี้

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพการใช้ห้องสมุดนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตร เพื่ออ่านสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด แต่จากผลงานวิจัยของจิตติ ปิงตระกูล สมศรี กীরติวุฒิกุล สุจิตรา อุตมวาทีน และพูลสุข ปรีวัตรวรุณี พบว่านักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อใช้บริการยืม-คืนหนังสือและสิ่งพิมพ์ของห้องสมุด นอกจากนี้แล้วผลงานวิจัยยังสอดคล้องกันในเรื่องความถี่ในการใช้ห้องสมุด ซึ่งพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง และช่วงเวลาที่เข้าใช้มากที่สุดคือ ช่วงว่างระหว่างชั่วโมงเรียน ส่วนการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ นั้น จากผลงานวิจัยของวนิดา จินตนาอรุรัตน์ สมทรง แจ้งเดชา (หะยี่เจ๊ะมะ) และชนิดดา โกวาทที

พบว่านักศึกษาใช้หนังสือวิชาการทั่วไปมากที่สุด รวมทั้งนิยมใช้หนังสือภาษาไทยมากที่สุดด้วย นอกจากนั้นแล้วผลงานวิจัยยังสอดคล้องกันใน เรื่องบริการของห้องสมุด ซึ่งพบว่านักศึกษาส่วนมากนิยมใช้บริการยืม-คืนหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ มากที่สุด ในขณะที่ผลงานวิจัยของชนิดดา โกวิทวาทิ พบว่าบริการที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ บริการถ่ายเอกสาร

ด้านปัญหาในการใช้บริการห้องสมุด จากผลงานวิจัยของประไพศรี แววเที่ยงธรรม พบว่านักศึกษาส่วนมากประสบปัญหาเรื่องห้องสมุดไม่ให้ยืมวารสาร และวารสารเย็บเล่มมีน้อย ในขณะที่ผลงานวิจัยของรัตนา กระแสชัย พบว่านักศึกษาแพทย์ส่วนมากไม่ได้รับข้อมูลที่ต้องการจากการใช้บริการตอบคำถาม และไม่ทราบวิธีใช้ดรรชนีวารสารทางการแพทย์ภาษาต่างประเทศ ส่วนปัญหาด้านการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ผลงานวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกันในแง่ที่ว่า ห้องสมุดแต่ละแห่งมีสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของนักศึกษา รวมทั้งนักศึกษายังประสบปัญหาด้านอาคารสถานที่คับแคบ และปัญหาเกี่ยวกับจำนวนโต๊ะและเก้าอี้ไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาด้านบุคลากร จากผลงานวิจัยของจิรัชณี วงศ์สุวรรณ พบว่าเจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่เต็มใจให้บริการ และไม่อยู่ประจำที่ บริการไม่ทันใจ ส่วนผลงานวิจัยของสมทรง แจ็งเดชา (หะยีเจ๊ะมะ) พบว่าเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมักส่งเสียงรบกวนผู้ใช้ห้องสมุด

สำหรับความต้องการใช้บริการห้องสมุด จากผลงานวิจัยของรัตนา กระแสชัย และ วรณัฐ เตีศวตรสกุล พบว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ต้องการบริการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดมากที่สุดในขณะที่นักศึกษาแพทย์ทุกชั้นปีต้องการบริการยืม-คืนหนังสือ ซึ่งความต้องการนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมศรี กิรติคุณกุล สุจิตรา อุดมวาทีน และนุลสุข ปรีวัตรวรวิมุติ นอกจากนี้แล้วผลงานวิจัยของประไพศรี แววเที่ยงธรรม ยังพบว่านักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดพิมพ์รายชื่อหนังสือใหม่ จัดนิทรรศการหนังสือใหม่เป็นประจำ บริการใส่ตลับนิ้วสุด และบริการถ่ายเอกสารราคาเบา ในขณะที่ผลงานวิจัยของสมทรง แจ็งเดชา (หะยีเจ๊ะมะ) พบว่านักศึกษาต้องการที่นั่งอ่านเฉพาะบุคคลเพิ่มขึ้น ส่วนความต้องการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ นั้น ผลงานวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกัน ในแง่ที่ว่า นักศึกษาต้องการให้เพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัยและมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น และเพียงพอกับความต้องการ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศนั้นสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. งานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษา ได้แก่ งานวิจัยของ Urguhart and Schofiel (1971: 233-241) Lee and Reed (1972: 403-407) Elliott (1977: 2391-A) Emdad and Rogers (1978: 448-455) Bauner (1979: 6379-A) Kernaghan and others (1979: 215-225) Horton (1980: 3600-A) และ Drake (1986: 3179-A)
2. งานวิจัยที่ศึกษาทั้งกลุ่มอาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ งานวิจัยของ Ashoor (1979: 4567-A) Peischl (1979: 2328-A) Varnado (1981: 1359-A) และ Olanlokun (1983: 900-A)
3. งานวิจัยที่ศึกษาทั้งกลุ่มอาจารย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ งานวิจัยของ Rzasas and Moriarty (1970: 403-409)

งานวิจัยดังกล่าวมีทั้งผลสรุปที่สอดคล้องกันและแตกต่างกันไป ซึ่งจะกล่าวถึงผลที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้น ดังนี้

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการใช้ห้องสมุดนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือ เพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนและทำการบ้านหรือรายงานตามที่อาจารย์มอบหมาย แต่จากผลงานวิจัยของ Emdad and Rogers พบว่านักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือและสมุดเรียนส่วนตัว นอกจากนี้แล้วผลงานวิจัยยังสอดคล้องกันในเรื่องความถี่ในการใช้ห้องสมุด ซึ่งพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง โดยผลงานวิจัยของ Elliott และ Peischl ต่างพบว่านักศึกษาระดับชั้นปีแรก ๆ เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่านักศึกษาระดับชั้นปีสูง ๆ ในขณะที่ผลงานวิจัยของ Emdad and Rogers พบว่านักศึกษาระดับชั้นปีสูง ๆ ใช้ห้องสมุดมากกว่านักศึกษาระดับชั้นปีแรก ๆ ส่วนการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ นั้นจากผลงานวิจัยของ Emdad and Rogers และ Kernaghan and others พบว่านักศึกษาใช้หนังสือทั่วไปมากที่สุด แต่ผลงานวิจัยของ Rzasas and Moriarty พบว่านักศึกษาใช้หนังสืออ้างอิง วารสารวิชาการหรือวารสารทั่วไป และหนังสือสำรองตามลำดับ นอกจากนี้แล้วผลงานวิจัยยังสอดคล้องกันในแง่ที่ว่านักศึกษาล้วนนิยมใช้บริการยืม-คืนหนังสือมากที่สุด

ด้านปัญหาในการใช้บริการห้องสมุด จากผลงานวิจัยของ Ashoor และ Varnado พบว่า บริการของห้องสมุดไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ เพราะขาดประสิทธิภาพในงานบริการและการประชาสัมพันธ์ บุคลากรขาดความรู้ในวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ทันสมัย ผู้ใช้ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรและบริการของห้องสมุด ในขณะที่ผลงานวิจัยของ Lee and Reed พบว่านักศึกษาไม่มีความรู้เรื่องการใช้อาคารห้องสมุดอย่างเพียงพอ เนื่องจากขาดการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด จึงทำให้ขาดทักษะในการใช้อาคารห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยของตนเอง ส่วนปัญหาด้านการใช้งบประมาณประเภทต่าง ๆ ผลงานวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกันในแง่ที่ว่า นักศึกษาส่วนมากประสบปัญหาเรื่องห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา

สำหรับความต้องการใช้บริการของห้องสมุด จากผลงานวิจัยของ Peischl พบว่าบริการที่นักศึกษาต้องการมากที่สุด ได้แก่ บริการยืม-คืน บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และบริการโสตทัศนวัสดุ แต่ผลงานวิจัยของ Elliott และ Bauner พบว่าบริการที่นักศึกษาต้องการมากที่สุดคือ บริการสอนการใช้ห้องสมุด นอกจากนี้แล้วผลงานวิจัยของ Drake พบว่าห้องสมุดต้องการนำวิธีการทางการตลาดมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่งานบริการของห้องสมุดให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น ในขณะที่คณะบริหารธุรกิจก็ต้องการที่จะส่งเสริมให้มีการใช้ห้องสมุดมากขึ้นเช่นกัน ส่วนความต้องการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ นั้น ผลงานวิจัยของ Rzasas and Moriarty พบว่าสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาต้องการใช้มากที่สุดคือ หนังสือจองและหนังสืออ้างอิง ในขณะที่งานวิจัยของ Kernaghan and others ได้เสนอให้มีโสตทัศนวัสดุไว้ในห้องสมุดทุกแห่ง ส่วนผลงานวิจัยของ Olanlokun พบว่านักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดหาวัสดุสิ่งพิมพ์ต่อไปนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งได้แก่ วารสาร โสตทัศนวัสดุ และสิ่งพิมพ์
รัฐบาล

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยกันอย่างแพร่หลาย แต่เนื่องจากสภาพของห้องสมุดแต่ละแห่งและความต้องการของผู้ใช้แต่ละกลุ่มต่างมีลักษณะที่แตกต่างกันไป จึงทำให้การศึกษาในด้านนี้ยังคงเป็นที่นิยมแพร่หลาย และมีความจำเป็นยิ่งต่อการปรับปรุงบริการต่าง ๆ ให้เหมาะสมมากขึ้น